

THÔNG TIN DÀNH CHO BÁO CHÍ
VỀ TÌNH HÌNH BỆNH CHIKUNGUNYA VÀ CÁC HOẠT ĐỘNG
PHÒNG, CHỐNG ĐÃ TRIỂN KHAI

I. TÌNH HÌNH DỊCH BỆNH

1. Đặc điểm chung Bệnh Chikungunya

Bệnh Chikungunya là bệnh truyền nhiễm do vi rút Chikungunya (CHIKV) gây ra, bệnh không lây trực tiếp từ người sang người mà lây truyền qua trung gian là muỗi *Aedes* (cùng loại muỗi vẫn truyền bệnh sốt xuất huyết). Muỗi chủ yếu đốt vào ban ngày và có thể đạt đỉnh điểm hoạt động vào sáng sớm và chiều muộn.

Các triệu chứng của Chikungunya xuất hiện từ 4 đến 8 ngày (dao động từ 2 đến 12 ngày) sau khi bị muỗi nhiễm bệnh đốt. Hầu hết các triệu chứng thường tự khỏi trong vòng từ 2 đến 7 ngày. Bệnh có triệu chứng đặc trưng: sốt khởi phát đột ngột trên 38,5 độ C, kèm theo đau khớp/viêm khớp nặng. Các triệu chứng phổ biến khác bao gồm cứng khớp, viêm khớp, đau đầu, mệt mỏi và phát ban. Đau khớp thường gây suy nhược và thường kéo dài vài ngày hoặc lâu hơn.

Nhóm bệnh nhân có nguy cơ mắc bệnh nặng hơn, bao gồm trẻ sơ sinh bị mắc bệnh khi sinh từ mẹ bị mắc bệnh hoặc bị mắc bệnh trong những tuần sau sinh, người lớn có bệnh lý nền. Khi đã khỏi bệnh, có khả năng miễn dịch với Chikungunya. Hiện không có thuốc kháng vi-rút đặc hiệu để điều trị bệnh Chikungunya. Việc điều trị chủ yếu nhằm giảm các triệu chứng, bao gồm thuốc giảm đau khớp và thuốc hạ sốt.

2. Thông tin dịch bệnh Chikungunya

2.1. Thế giới

Theo thông tin của Tổ chức Y tế thế giới: Bệnh Chikungunya được ghi nhận lần đầu tiên vào năm 1952 tại Tanzania (thuộc khu vực Đông Phi). Ngày 22/7/2025, Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) đã ban hành cảnh báo về sự lây lan nhanh chóng của Chikungunya, với các đợt bùng phát lớn được báo cáo tại các đảo Ấn Độ Dương như La Réunion và Mayotte. Các đợt bùng phát này hiện đã lan sang một số khu vực của Châu Phi, Nam Á, Châu Âu.

Theo báo cáo của Trung tâm kiểm soát bệnh tật tỉnh Quảng Đông, Trung Quốc, đợt bùng phát Chikungunya tỉnh Quảng Đông đã ghi nhận hơn 4.800 ca mắc bệnh Chikungunya trong nửa đầu năm 2025, đây là đợt bùng phát dịch lớn nhất từ trước đến nay tại khu vực này. Tất cả các trường hợp được báo cáo đều ở mức độ nhẹ, không có trường hợp nghiêm trọng hoặc tử vong được báo cáo.¹

Theo thông tin trên báo chí, Singapore có báo cáo ghi nhận trường hợp bệnh: từ đầu năm đến ngày 2/8, ghi nhận 17 ca mắc sốt do virus Chikungunya,

¹ Thông tin WHO gửi đầu mỗi IHR các nước (qua thư điện tử)

nhiều hơn gấp đôi so với 8 ca cùng kỳ năm 2024; ít nhất 13 trường hợp từng đi tới những vùng đang bùng phát dịch ở nước ngoài².

2.2. Tại Việt Nam:

Từ đầu năm đến ngày 8/8/2025, Việt Nam chưa ghi nhận báo cáo trường hợp bệnh Chikungunya từ các địa phương.

3. Thông tin của Tổ chức Y tế thế giới về Dự phòng, Điều trị, Vắc-xin

Dự phòng tập trung cho vệ sinh môi trường, diệt loăng quăng/bọ gậy, tránh muỗi đốt bằng ngủ màn, mặc quần áo dài, giám sát và xử lý triệt để các ổ dịch.

Điều trị bệnh Chikungunya tập trung hạ sốt và thuốc giảm đau, uống nhiều nước và nghỉ ngơi toàn thân. Hiện nay không có thuốc kháng vi-rút đặc hiệu nào cho nhiễm CHIKV.

Hiện tại có hai loại vắc-xin Chikungunya đã được cơ quan quản lý Thuốc và thực phẩm Hoa Kỳ phê duyệt. WHO và các cố vấn chuyên gia bên ngoài đang xem xét dữ liệu thử nghiệm vắc-xin và các dữ liệu khác để đưa ra các khuyến nghị sử dụng khả thi.

Hiện tại Tổ chức Y tế thế giới đang yêu cầu các quốc gia thành viên tại Khu vực Tây Thái Bình Dương (WPR) chia sẻ số liệu báo cáo liên quan đến bệnh Chikungunya.

II. NHẬN ĐỊNH VÀ DỰ BÁO

Hiện nay, dịch bệnh Chikungunya đang có xu hướng gia tăng tại một số quốc gia trong khu vực, đặc biệt tại Trung Quốc. Điều này làm gia tăng nguy cơ dịch bệnh xâm nhập vào nước ta thông qua người nhập cảnh mang mầm bệnh.

Mặc dù Việt Nam chưa ghi nhận ca bệnh Chikungunya trong cộng đồng, tuy nhiên do muỗi *Aedes* (véc tơ truyền bệnh) đang vào thời kỳ cao điểm có mật độ muỗi cao tại nhiều địa phương và thời điểm mùa hè nhiều khách du lịch đi và đến Việt Nam, nên tiềm ẩn nhiều nguy cơ bệnh Chikungunya xâm nhập vào Việt Nam và lây lan nhanh trong cộng đồng dân cư.

Trước tình hình này, cần tăng cường giám sát dịch bệnh tại cửa khẩu, cộng đồng, các điểm du lịch và các cơ sở y tế, đặc biệt đối với các trường hợp nhập cảnh từ vùng có dịch, để kịp thời phát hiện sớm và triển khai biện pháp phòng chống hiệu quả.

III. CÁC HOẠT ĐỘNG PHÒNG, CHỐNG BỆNH CHIKUNGUNYA ĐANG TRIỂN KHAI TẠI VIỆT NAM

Ngay khi có thông tin ghi nhận sự gia tăng nhanh những ca bệnh tại Trung Quốc, Bộ Y tế đã chủ động chỉ đạo các Viện Vệ sinh dịch tễ/ Pasteur, Sở Y tế các tỉnh, thành phố, các Bệnh viện Trung ương trực thuộc Bộ Y tế triển khai các biện pháp sẵn sàng đáp ứng với dịch bệnh, đồng thời liên tục cập nhật tình hình dịch bệnh từ nhiều nguồn thông tin, cụ thể như sau:

- Liên hệ với Tổ chức Y tế Thế giới và Viện để cập nhật, trao đổi thông tin về tình hình dịch bệnh nhằm báo cáo Lãnh đạo Bộ, cung cấp thông tin đến các cơ quan truyền thông, người dân.

- Bộ Y tế đã có văn bản gửi Ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương về tăng cường giám sát bệnh Chikungunya; chỉ đạo các Trung tâm Kiểm dịch y tế quốc tế các tỉnh, thành phố/Trung tâm Kiểm soát bệnh tật các tỉnh, thành phố có hoạt động kiểm dịch y tế tăng cường phòng chống dịch bệnh Chikungunya; cập nhật báo cáo ca bệnh Chikungunya trên Hệ thống quản lý giám sát bệnh truyền nhiễm - Thông tư số 54/2015/TT-BYT; chỉ đạo các Viện, Bệnh viện báo cáo kết quả các số liệu giám sát, xét nghiệm, các nghiên cứu và hoạt động liên quan về phòng chống Chikungunya đồng thời tham mưu Bộ Y tế các hoạt động phòng chống trên cả nước.

- Tổ chức đoàn công tác đi kiểm tra, chỉ đạo, giám sát tình có cửa khẩu với khu vực đang ghi nhận ca bệnh gia tăng ở Trung Quốc do Lãnh đạo Cục Phòng bệnh làm trưởng đoàn.

- Chỉ đạo các địa phương lồng ghép nội dung phòng chống Chikungunya vào các chiến dịch truyền thông, vệ sinh môi trường, diệt lăng quăng (bọ gậy) phòng chống sốt xuất huyết cao điểm từ nay đến hết năm 2025.

- Theo dõi chặt chẽ và cập nhật thông tin hàng ngày diễn biến tình hình dịch bệnh, báo cáo kịp thời Lãnh đạo Bộ, Chính phủ khi có tình huống bất thường xảy ra, cung cấp thông tin cho các báo, đài và đăng thông tin trên website của Bộ Y tế, Cục Y tế dự phòng; điều chỉnh các biện pháp phòng chống dịch kịp thời.

IV. CÁC BIỆN PHÁP TRIỂN KHAI TRONG THỜI GIAN TỚI

Để chủ động và tăng cường công tác phòng chống dịch Chikungunya trong thời gian tới, Cục Phòng bệnh đề xuất các biện pháp cần triển khai trong thời gian tới, cụ thể như sau:

1. Các đơn vị thuộc, trực thuộc Bộ Y tế

1.1. Cục Phòng bệnh:

- Theo dõi chặt chẽ tình hình dịch bệnh và chỉ đạo các tỉnh, thành phố tăng cường công tác phòng chống dịch bệnh. Chỉ đạo các địa phương tuyên truyền lồng ghép hoạt động tuyên truyền, phòng chống phối hợp với chiến dịch diệt bọ gậy, lăng quăng phòng chống sốt xuất huyết; tuyên truyền vận động người dân tham gia chống dịch nhằm giảm dụng cụ chứa nước không cần thiết, lật úp, thu gom loại bỏ dụng cụ phế thải quanh nhà.

- Tổ chức họp đánh giá nguy cơ dịch bệnh lây truyền vào Việt Nam với sự tham gia của các chuyên gia quốc tế (WHO, CDC Hoa Kỳ) và chuyên gia trong nước để kịp thời đề xuất các hoạt động phòng, chống dịch phù hợp.

- Tăng cường đi kiểm tra, chỉ đạo, giám sát tại cửa khẩu và các khu vực có nguy cơ cao xâm nhập vào Việt Nam.

- Chỉ đạo các địa phương chuẩn bị đầy đủ vật tư, máy, hóa chất, trang thiết bị đáp ứng đủ theo nhu cầu phòng chống dịch, điều trị cấp cứu bệnh nhân.

1.2. Cục Quản lý Khám, chữa bệnh tiếp tục hoàn thiện hướng dẫn chuyên môn và tổ chức tập huấn cho cán bộ y tế các tuyến. Chỉ đạo các địa phương chuẩn bị đầy đủ thuốc, máy móc, thiết bị, vật tư điều trị cấp cứu bệnh nhân.

1.3. Trung tâm Truyền thông Giáo dục sức khỏe Trung ương tiếp tục hoàn thiện các tài liệu truyền thông nguy cơ về phòng, chống dịch bệnh Chikungunya; Phối hợp chặt chẽ với cơ quan thông tấn báo chí, phát thanh và truyền hình đẩy mạnh các hoạt động truyền thông, cung cấp thông tin đầy đủ, kịp thời về tình hình và các biện pháp phòng, chống dịch để người dân chủ động áp dụng và kịp thời đến ngay các cơ sở y tế để khám, điều trị khi có dấu hiệu mắc bệnh.

1.4. Vụ Hợp tác quốc tế tiếp tục đề nghị WHO, CDC Hoa Kỳ và các tổ chức quốc tế hỗ trợ sinh phẩm, hóa chất chẩn đoán và hỗ trợ kỹ thuật trong phòng chống bệnh Chikungunya.

1.5. Các Viện Vệ sinh dịch tễ/Pasteur, các Bệnh viện tuyến Trung ương:

- Phối hợp với các tỉnh tập trung giám sát chặt chẽ tình hình dịch bệnh; tăng cường chỉ đạo công tác phòng chống dịch bệnh Chikungunya trên địa bàn phụ trách, đặc biệt đối với các tỉnh có biên giới giáp với vùng đang ghi nhận ca bệnh gia tăng tại Trung Quốc.

- Hướng dẫn chuyên môn, kỹ thuật cho các địa phương trong công tác giám sát, điều trị bệnh nhân, giám sát véc tơ, xử lý triệt để ổ dịch. Tổ chức các đoàn kiểm tra, giám sát, hỗ trợ các điểm nóng, nguy cơ bùng phát dịch.

- Báo cáo kết quả các số liệu giám sát, xét nghiệm, các nghiên cứu và hoạt động liên quan về phòng chống Chikungunya đồng thời đề xuất các biện pháp phòng, chống phù hợp, hiệu quả.

3. Đề nghị Sở Y tế các tỉnh, thành phố

- Tăng cường giám sát dịch ngay tại cửa khẩu, tại các cơ sở y tế và cộng đồng nhằm phát hiện sớm ca bệnh nghi ngờ, đặc biệt tại những khu vực có người trở về từ vùng có dịch. Khi phát hiện trường hợp nghi ngờ, cần tiến hành lấy mẫu bệnh phẩm để chẩn đoán xác định kịp thời.

- Tổ chức điều tra, xử lý triệt để các ổ dịch, không để lây lan, giám sát muỗi, véc tơ truyền bệnh tại các khu vực cửa khẩu và tại cộng đồng theo hướng dẫn của Bộ Y tế.

- Chỉ đạo các cơ sở khám, chữa bệnh tổ chức tốt việc thu dung điều trị bệnh nhân, khai thác tiền sử bệnh, khám và điều trị kịp thời; đồng thời có kế hoạch phân cấp chuyên môn, tránh tình trạng quá tải bệnh viện.

- Triển khai công tác phòng chống dịch bệnh Chikungunya kết hợp với phòng chống sốt xuất huyết thông qua chiến dịch diệt lăng quăng/bọ gậy, đảm bảo tất cả các hộ gia đình tại vùng có dịch và có nguy cơ phải được kiểm tra, giám sát các bể, dụng cụ chứa nước, các vật dụng, đồ phế thải, nơi sinh sản của muỗi để tiến hành các hình thức tiêu diệt bọ gậy.

- Khuyến cáo các cơ sở lưu trú, nhà hàng, điểm thăm quan du lịch cần thường xuyên diệt muỗi, lăng quăng, bọ gậy để chủ động phòng ngừa lây truyền bệnh Chikungunya và sốt xuất huyết.

- Đẩy mạnh công tác truyền thông, giáo dục sức khỏe trên các phương tiện thông tin đại chúng. Nội dung truyền thông cần tập trung vào đặc điểm bệnh Chikungunya, triệu chứng điển hình, đường lây truyền và các biện pháp phòng chống để người dân chủ động thực hiện các biện pháp phòng chống và kịp thời đến cơ sở y tế để được khám, tư vấn và điều trị đúng hướng dẫn.

- Rà soát, chuẩn bị đầy đủ nhân lực, thuốc, vật tư, trang thiết bị và hóa chất phòng chống dịch, đảm bảo khả năng ứng phó kịp thời khi dịch xảy ra.

- Thành lập các đoàn kiểm tra giám sát phòng chống dịch trên địa bàn, đặc biệt tại các khu vực có nguy cơ cao.

- Báo cáo kịp thời tình hình dịch bệnh về Bộ Y tế (Cục Phòng bệnh) theo Hệ thống quản lý giám sát bệnh truyền nhiễm theo quy định tại Thông tư số 54/2015/TT-BYT ngày 28/12/2015 của Bộ Y tế về hướng dẫn chế độ thông tin báo cáo và khai báo bệnh, dịch bệnh truyền nhiễm.

Cục Phòng bệnh sẽ tiếp tục giám sát chặt chẽ tình hình dịch bệnh và phối hợp chặt chẽ với WHO, US-CDC và các Cơ quan đầu mối quốc gia thực hiện Điều lệ y tế quốc tế chia sẻ thông tin tình hình dịch bệnh, các biện pháp phòng chống để kịp thời báo cáo và đề xuất các biện pháp phòng, chống dịch bệnh phù hợp, hiệu quả.

V. KHUYẾN CÁO PHÒNG CHỐNG BỆNH CHIKUNGUNYA

Để chủ động phòng, chống bệnh Chikungunya, Bộ Y tế khuyến cáo mạnh mẽ người dân thực hiện các biện pháp phòng bệnh sau:

1. Người về từ các quốc gia, khu vực đang có sự gia tăng dịch bệnh Chikungunya:

- Cần chủ động theo dõi sức khỏe trong vòng 12 ngày.
- Nếu có bất kỳ dấu hiệu bất thường về sức khỏe (như sốt cao đột ngột, đau khớp, nổi ban ...) cần đến ngay cơ sở y tế để được khám, tư vấn và điều trị kịp thời.

2. Người dân tại các hộ gia đình, khu dân cư, cần thực hiện tốt các nội dung sau:

- Đậy kín tất cả các dụng cụ chứa nước để muỗi không vào đẻ trứng.
- Hàng tuần thực hiện các biện pháp diệt loăng quăng/bọ gậy bằng cách thả cá vào dụng cụ chứa nước lớn; thau rửa dụng cụ chứa nước vừa và nhỏ, lật úp các dụng cụ không chứa nước; thay nước bình hoa/bình bông; bỏ muối hoặc dầu hoặc hóa chất diệt ấu trùng vào bát nước kê chân chạn.

- Hàng tuần loại bỏ các vật liệu phế thải, các hốc nước tự nhiên không cho muỗi đẻ trứng như chai, lọ, mảnh chai, vỏ dừa, mảnh lu vỡ, lốp/vỏ xe cũ, hốc tre, bẹ lá...

- Ngủ màn, mặc quần áo dài phòng muỗi đốt ngay cả ban ngày.
- Tích cực phối hợp với ngành y tế trong các đợt phun hóa chất phòng, chống dịch.

- Khi bị sốt đến ngay cơ sở y tế để được khám và tư vấn điều trị. Không tự ý điều trị tại nhà.

3. Người dân khi đi du lịch, công tác tại các vùng bệnh Chikungunya đang tăng cao cần chủ động phòng ngừa tránh muỗi đốt. Chủ động theo dõi sức khỏe và thông báo cho cơ quan y tế khi có triệu chứng giống Chikungunya.

Thông tin liên hệ: Cục Phòng bệnh – Bộ Y tế